

JAARVERSLAG

2018

Voorwoord

Dag catapista of CATAPA-sympathisant,

Laat me met de deur in huis vallen en zeggen: bedankt dat je opnieuw ons jaarverslag in de hand hebt genomen. Je bent aan de eerste pagina van onze rapportage van 2018, en alleen al de omvang van deze editie toont dat de Catapistas keihard hebben gewerkt vorig jaar

2018 was geen gewoon jaar voor CATAPA, maar eerlijkheidshalve moet ik toegeven dat 2018 ook het jaar was dat ik officieel ophield met het wachten op 'een gewoon jaar' voor CATAPA. In een jaar van grote en kleine verwezenlijkingen, groeide CATAPA verder uit tot een geloofwaardige organisatie, in de strijd voor klimaat-, ecologische en sociale rechtvaardigheid.

Maar laat me beginnen bij het begin. Als je net zoals wij werkt rond extractivisme, weet je dat het begin zelden fraai is. Op 4 januari 2016 publiceerden we op onze website een artikel met de titel 'Gaan we achterover leunen en wachten op de volgende ramp met mijnafval?'. Een artikel geschreven in nasleep van een van de grootste ecologische rampen uit de geschiedenis van Brazilië, veroorzaakt door het instorten van een dam die toxisch mijnafval tegenhield van het mijnbouwbedrijf Vale. Een ramp voor mens en milieu. In januari 2019 kregen we een antwoord op deze vraag. Een bijna identieke ramp vond plaats: in hetzelfde land stortte opnieuw een dam in van hetzelfde mijnbouwbedrijf, en weer vielen er doden.

Nochtans is er veel gebeurd tussen 2016 en vandaag. Er werd nog nooit zo luid en vaak opgeroepen voor sociale en ecologische rechtvaardigheid, vooral dan in de vorm van 'Climate Justice'. De ecologische impact van onze manier van leven staat wekelijks in de kranten, en wordt nu actief opgenomen in politieke programma's.

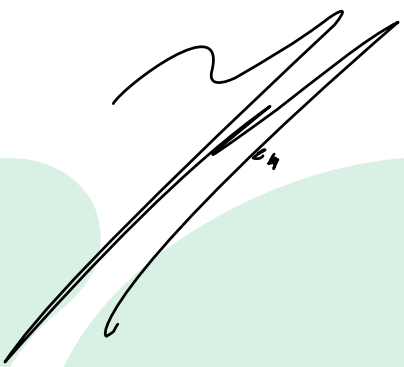
Maar terwijl overheden moeite hebben om duurzaamheidsplannen tegen 2030 en 2050 vorm te geven, stelde de Peruviaanse overheid het doel om tegen 2021 haar koperproductie met 30 % te verhogen. We zetten stappen in de goede richting, maar de resultaten moeten vooral op lokale schaal gezocht worden.

Daarom zetten we met CATAPA meer dan ooit in op onze partners in Latijns-Amerika en Europa. We hebben partners in meer landen tegelijk dan ooit, met nu zelfs onze nieuwe Ecuadorwerkgroep en een eerste GECO (Global Engagement CATAPA Officer) daar. En we breidden onze werking in Peru uit, door dat we de samenwerking met het Chaikuni-project van Putumayo overnamen, en we versterkten de banden met onze partners in Bolivia en Colombia. In oktober kwam activiste Nikoleta van Griekenland naar België: ook voor de mensen in Skouries gaat de strijd door.

En terwijl we onze banden met de partnerorganisaties versterkten, investeerden we meer dan ooit in ambitieuze projecten die ons moeten helpen een compleet antwoord te bieden op de grondstoffencrisis waarin we ons vandaag bevinden. Met Make ICT Fair en NEMO nemen we de volledige productieketen en het gebruik van elektronica onder de loep. We gaan niet enkel bestuderen, maar we zetten in op alle fases van verandering; sensibilisering, studie, lobbywerk tot het zoeken naar alternatieven.

Het is vanuit deze brede visie dat we willen blijven werken. We gaan de grote duurzaamheidsvraagstukken –klimaatverandering, ongelijkheid, extractivisme– te lijf in samenwerking met activisten van overal ter wereld. Niemand verwoordt het zo goed als Catapista Bart Carlier: "Zoals de klimaat- en migratieproblematiek, kennen de moed en de vastberadenheid van natuur- en mensenrechtenbeschermers geen grenzen meer. Verbinden we die kleine brandhaarden van verzet, dan ontplooit zich een krachtig web."

Neem een kijkje op onze vernieuwde en verbeterde website, lees over onze partners en onze nieuwe initiatieven, en ontdek wat de Catapistas drijft in hun strijd voor klimaat-, ecologische en sociale rechtvaardigheid. En ik hoop dat jullie dan allemaal evenveel zin hebben als wij om er opnieuw een jaar stevig tegenaan te gaan.

Jonathan Janssens, CATAPA voorzitter

Inhoud

Voorwoord	2
CATAPA	6
Missie, visie en strategie	6
Structuur	8
Meerjarenprojecten	10
Educatie en sensibilisering	14
Publieksevenementen	14
Training en vorming	16
Acties	16
Publicaties	17
Workshops & Infostand	17
De beweging	18
Eigenaarschap, soevereiniteit en duurzame partnerrelaties in Latijns-Amerika	20
Peru	22
Colombia	26
Bolivia	32
Ecuador	34
CATAPA in de (digitale) media	36
Online communicatie	36
Pers	37
Netwerk	38

CATAPA

CATAPA is een beweging van vrijwilligers, de Catapistas, die hun tijd, energie en enthousiasme steken in het werk van CATAPA. In 2018 waren ongeveer een 100-tal Catapistas actief.

Missie en visie

CATAPA is als beweging constant in ontwikkeling en verandering. Dit geldt ook voor de missie en visie. CATAPA gebruikte tot nu toe nog altijd de missie en visie die is geschreven in de eerste jaren na haar oprichting in 2005. Tijdens het bewegingsweekend in december 2017 klonk daarom het startsignaal van een intensief proces om de missie en visie te herschrijven. Tijdens dit weekend dachten de aanwezige Catapistas al na over punten die zeker moesten terugkomen in de nieuwe tekst.

Ook is er een werkgroep opgericht die in 2018 regelmatig is samengekomen om na te denken, te filosoferen en te discussiëren over een nieuwe tekst. Dit ging gepaard met lange avonden, lekker eten, gezelligheid en natuurlijk veel nieuwe inzichten. Twijfels en vragen werden tijdens het zomerkamp voorgelegd aan de andere

Catapistas. Hierna kon de werkgroep dan écht aan de slag met het schrijven van een voorlopige tekst. Ook was het moment aangebroken om te discussiëren over zinsopbouw en woordkeuze.

Tijdens het bewegingsweekend van 2018 – een jaar nadat dit proces van start ging – is een voorlopige tekst gepresenteerd. De zoektocht naar alternatieven, het economische model van degrowth, sociale en ecologische rechtvaardigheid en internationale solidariteit zijn centrale concepten in de nieuwe missie en visie van CATAPA. De nieuwe tekst is ritueel ingewijd door een missie- en visieboom te versieren, die nog steeds in volle bloei te bewonderen is op het kantoor. In 2019 worden de laatste puntjes op de i gezet, en worden werkdocumenten geschreven om ervoor te zorgen dat de missie en visie ook geïmplementeerd worden in de dagelijkse werking van CATAPA!

CATAPA werkt rond vier basisdoelstellingen:

1. Sensibilisering en educatie in Vlaanderen. Hierbij focussen we op de problematiek rond metalen en de transitie naar een duurzame economie. We willen een gevarieerde groep (jonge) mensen vormen tot beter geïnformeerde wereldburgers, oftewel 'changemakers'. We willen dat de mensen die we bereiken – en dan vooral de Vlaamse consument – meer bewust zijn over hun eigen grondstoffengebruik en duurzamer zullen handelen in de toekomst.
2. Ondersteuning van onze partnerorganisaties en lokale gemeenschappen in Latijns-Amerika en Europa, die bedreigd worden door mijnbouwactiviteiten. Dit doen we onder andere door (het ondersteunen van) capaciteitsopbouw, onderzoek, uitwisseling en internationalisering van de problematiek.
3. Onderzoek, netwerking en lobbywerk. Onderzoek vormt een wezenlijk onderdeel van onze beweging, waarbij er in samenwerking met universiteiten en hogescholen multidisciplinair onderzoek verricht wordt. CATAPA deelt haar expertise binnen netwerken en verruimt hierin tevens haar eigen kennis en expertise. Deze kennis en netwerken worden gebruikt om het beleid te beïnvloeden.

4. Het ondersteunen van alternatieven voor mijnbouw en het aanreiken van alternatieven inzake consumptie en recyclage van metalen. Hiermee wil CATAPA een concrete bijdrage leveren aan de milieu- en klimaatcrisis door efficiënter met schaarse grondstoffen om te springen.

De zoektocht naar alternatieven, het economische model van degrowth, sociale en ecologische rechtvaardigheid en internationale solidariteit zijn centrale concepten in de nieuwe missie en visie van CATAPA.

Structuur

CATAPA streeft een horizontale en participatieve werking na. De Catapistas maken CATAPA, en iedereen die zich kan vinden in onze missie, kan zich aansluiten bij onze beweging.

Algemene vergadering (AV)

De Algemene Vergadering bepaalt het strategisch beleid van de organisatie en verkiest de Raad van Bestuur. Zij controleert de gehele werking, uitgaand van de verantwoording die de Raad van Bestuur aan de AV-leden aflegt. In 2018 vond de AV plaats op 3 mei.

Raad van bestuur (RvB)

De Raad van Bestuur coördineert de dagelijkse werking op basis van het door de AV bepaalde strategische beleid. RvB-leden zoals goedgekeurd op de AV in 2018: Hanne Cottyn, Jonathan

Janssens (voorzitter), Kim Claes, Silke Van Caenegem, Truike Geerts, Willy Dries en Silke Ronsse (nieuw sinds 2018).

Coördinatieteam (CT)

Het coördinatieteam bestaat uit leden van alle werkgroepen. Zij zorgen voor uitwisseling tussen de werkgroepen en de Raad van Bestuur en tussen de werkgroepen onderling. Ze nemen ook werkgroepoverstijgende projecten in handen.

Secretariaat

Sinds mei 2018 heeft CATAPA drie betaalde personeelsleden: Charlotte Christiaens (algemeen coördinator), Karolien Burvenich (projectcoördinator Make ICT Fair) en Alberto Vázquez Ruiz (projectcoördinator NEMO).

Het kantoor werd ook bemand en bevrouwd door stagiaires (twee uit Sociaal Werk, één uit Rechten en één uit de opleiding Ontwikkelingsstudies) en internationale vrijwilligers (via European Volunteer Service, of EVS). Alienor de Sas, Inge van der Spek, Laura García en Nóra Katona maakten in 2018 deel uit van ons EVS-team.

Werkgroepen

De Catapistas organiseren zich in werkgroepen. In 2018 telde CATAPA negen verschillende werkgroepen: Peru, Colombia, Bolivia, Ecuador (nieuw), Studie en Lobby, Communicatie, Beweging, Educatie en Translations.

De **Catapistas maken CATAPA**, en iedereen die zich kan vinden in onze missie, kan zich aansluiten bij onze beweging

Meerjarenprojecten

Make ICT Fair

Het eerste jaar van het Make ICT Fair-project, dat eind 2017 van start ging, werd succesvol afgerond. Samen met tien Europese partners trachten we in drie jaar tijd de gehele toeleveringsketen van ICT-producten (smartphone, laptops, etc.) te verduurzamen door sensibilisering van het brede publiek en lobbywerk bij overheden voor betere wetgeving, door publieke instellingen te motiveren duurzamere ICT aan te kopen en onderzoek te doen naar de ICT-toeleveringsketen en duurzame alternatieven.

CATAPA zorgt ervoor dat de mijnbouwproblematiek niet over het hoofd gezien wordt binnen het project en de ecologische en sociale impact van mijnbouw in kaart wordt gebracht binnen de toeleveringsketen van onze ICT-producten. Make ICT Fair beheerste afgelopen jaar zowat onze hele werking in België. Een Make ICT Fair-workshop werd ontwikkeld; Catapistas werden opgeleid tot echte changemakers en experts over duurzame ICT-alternatieven; we verdiepten ons in de kluwen van publieke aanbestedingen en duurzaamheidscriteria; we publiceerden ons eerste onderzoeksrapport 'Living under Risk' over de kopermijn Los Pelambres in Chili; onze Open Min(e)d-gastspreeksters vertelden hun verhaal op de Mobile Social Congress in Barcelona en nog veel meer. Maar veel duurzame of faire alternatieven voor je laptop of smartphone zijn er helaas nog steeds niet, dus er is nog veel werk aan de winkel. Op naar jaar twee en drie!

Projectpartners: CEE Bankwatch, Electronics Watch, ICLEI, Le Monde Diplomatique, People & Planet, SETEM Catalunya, Südwind, Swedwatch, Towards Sustainability Action, University of Edinburgh.

NEMO

In mei 2018 raakte CATAPA voor het eerst betrokken in een project voor technologische implementering, NEMO. NEMO staat voor de bijna zerowaste-recyclage van mijnafval met een lage zwavelgraad voor kritieke metalen, mineralen en de productie van ruwe materialen in een circulaire economie. CATAPA zal vier jaar werken aan dit project (van 2018 tot en met 2022) om ervoor te zorgen dat de stem van de plaatselijke bewoners gehoord wordt en dat er met hen rekening gehouden wordt bij de implementering van nieuwe technologieën op de mijnsites.

Metaalontginning is verantwoordelijk voor het grootste volume metaalhoudend mijnafval in Europa. Het wordt bewaard in opslagplaatsen, iets wat deze en de volgende generaties compromitteert. Zij lopen alle risico's en erven de kosten van het beheer. Het doel van NEMO is om een oplossing te zoeken voor dit probleem door de zwavelhoudende residuen (metalen, sulfiden en gevaarlijke elementen) te recyclen. Daarbij wordt het gezuiverde residu een grondstof voor de bouw (cement en beton). Vijf procent van het oorspronkelijke volume zou al een drastische vermindering van afval betekenen. De rest moet nog steeds opgeslagen worden, maar er zouden veel minder risico's zijn hiervoor, en als bijkomend voordeel zou er geen zure drainage zijn. Dit zou dus een verbetering zijn die elke mijnsite eigenlijk zou moeten implementeren.

Om dit doel te bereiken is er een interdisciplinair consortium opgericht. Hiervan zijn zes industriële partners lid (vier ingenieursbedrijven, een bedrijf dat machines maakt, en een grondstoffenbedrijf), vier onderzoeksinstituten, twee universiteiten, twee mijnbedrijven (de implementeringscases: de mijn Sotkamo in Finland en de mijn Las Cruces in Spanje[1]), en CATAPA (als enige middenveldorganisatie). NEMO wil een open dialoog creëren tussen alle stakeholders (de mijnbedrijven, de lokale gemeenschappen, de overheden en de ngo's) om samen dit project te ontwerpen en te implementeren. CATAPA streeft ernaar dit te doen slagen.

Defensoras

CATAPA voerde in 2018 campagne rond de situatie van vrouwelijke milieuactivisten in Latijns-Amerika die strijden tegen extractieve industrieën. Het project Strategies of women human rights defenders confronting extractive industries had als doel een stem geven aan deze vrouwelijke activisten, hun precare situatie onder

de aandacht brengen en politieke instituties en andere organisaties ertoe brengen om mechanismen te creëren die een betere bescherming bieden aan deze defensoras. Het project vond plaats in samenwerking met verschillende partnerorganisaties waaronder Ingeniería Sin Fronteras (ISF) en REDD (Red Latinoamericana de Mujeres Defensoras).

Het project had als doel een stem te geven aan vrouwelijke activisten, hun precare situatie onder de aandacht te brengen en betere beschermingsmechanismen te creëren

In het kader van dit project werden internationale onderzoeksteams gestuurd naar partnerlanden in Latijns-Amerika, zijnde Bolivia, Peru, Ecuador en El Salvador. Deze teams hebben, met hulp van lokale experts, de problematiek van vrouwelijke activisten die strijden tegen extractieve industrieën onderzocht, aan de hand van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden. De resultaten werden neergeschreven in een rapport dat vervolgens naar de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens (IACHR) werd gezonden. Op 24 oktober hield de IACHR een publieke hoorzitting over 'de criminalisering van vrouwelijke milieuactivisten in Latijns-Amerika'. De zitting van de IACHR ging door in Montevideo in Uruguay en was een belangrijke stap voorwaarts om de precaire situatie van activistes in de context van extractieve industrieën in Latijns-Amerika beter in kaart te brengen.

Catapa heeft daarna hard gewerkt in België om dit onderwerp onder de aandacht te brengen bij het bredere publiek en bij de politieke instellingen. Het doel hiervan was om politieke instellingen zoals de Europese Unie ertoe aan te zetten een genderperspectief te implementeren in hun wetgeving en beleid, wat leidt tot een betere bescherming van deze vrouwelijke mensenrechtenactivistes.

In januari 2018 organiseerde CATAPA twee evenementen waarbij verschillende sprekers uitleg gaven over de situatie van vrouwelijke mensenrechtenactivistes in Latijns-Amerika en de mogelijkheden om hen beter te beschermen. Hierbij werd Mirtha Vásquez uitgenodigd als gastspreker, de Peruviaanse advocate en mensenrechtenactiviste die Máxima Acuña vertegenwoordigt in haar strijd tegen het goudmijnbouwproject Conga.

Op 10 januari werd een lobby-evenement georganiseerd in het Europees Parlement, in het kader van een nieuwe EU-resolutie over vrouwen, gendergelijkheid en klimaatgerechtigheid. Mirtha Vásquez en dr. Clara Burbano Herrera (Universiteit Gent), een van de onderzoeksters in het project, gaven aanbevelingen voor de EU voor de bescherming van mensenrechtenverdedigers. Dit werd gevolgd door presentaties van Europarlementsleden Florent Marcelessi en Jordi Solé (beiden Greens/EFA) over respectievelijk de bestaande bescherming van mensenrechtenverdedigers door de EU en hoe dit tot uiting kwam in het budget van de EU.

De dag ervoor werd een evenement georganiseerd in de Pianofabriek in Brussel rond hetzelfde onderwerp, waar Mirtha Vásquez voor een volle zaal mocht presenteren. Naast Mirtha Vásquez kwamen ook Amelia Alva Arevalo (Universiteit Gent), een van de onderzoekers bij het project, en Nicky Broekhoven (Universiteit Gent), die onderzoek voert rond gender en klimaat, een presentatie geven.

Educatie en sensibilisering

Grondstoffenproblematiek is een globaal probleem, waaraan we ook in Vlaanderen rond moeten werken. CATAPA wil het publiek in Vlaanderen hierover informeren en bewust maken van de sociale en milieueffecten van mijnbouw. Bovendien willen we de Vlaming bekend maken met de alternatieven die bestaan. Dit doen we door het organiseren van allerhande educatieve en sensibiliserende activiteiten, zoals workshops, gastcolleges met sprekers uit de partnerlanden, documentaire-festivals en debatten.

Publieksevenementen

DocuLatino

2018 was een heel speciaal jaar voor DocuLatino: we organiseerden niet een maar wel twee edities. Zowel in de periode 21 tot 29 maart als van 24 oktober tot 8 november kon je een geweldige selectie aan documentaires over mijnbouw bekijken doorheen heel Vlaanderen. Niet alleen de documentaires gaven het publiek wat om over na te denken, we konden ook voor elke avond een spreker verzorgen. Dit waren enkele experts van CATAPA zelf en ook sprekers zoals Renzo García, een belangrijke figuur in het verzet in Colombia. Ook Nikoleta Drekou, een jonge activiste uit Griekenland, kwam praten over haar ervaring met het opstaan tegen het mijnbouwproject in Skouries.

Dankzij de inspanningen van onze vrijwilligers konden we 21 documentairevertoningen verzorgen in vier verschillende steden!

Open min(e)d

Dit jaar hebben we de naam van onze Academische Week veranderd in *Open Min(e)d internationale sprekerstour*, wat een dubbele betekenis heeft. Aan de ene kant betekent het dat we met een open geest in de wereld moeten staan en open moeten staan ten opzichte van nieuwe ideeën, ervaringen en andere manieren van leven. Aan de andere kant staat het voor open-pitmijnen ('open-pit mine' of 'open mine' in het Engels).

Tijdens de sprekerstour van dit jaar (vrijdag 2 tot en met zaterdag 10 maart) hebben we weer drie gastsprekers uit Latijns-Amerika welkom geheten, namelijk Gloria Chicaiza uit Ecuador (Acción Ecológica), Margarita Aquino uit Bolivia (RENAMAT) en Mariana Gómez uit Colombia (Yes to Life No to Mining). De sprekers vertelden hun verhaal in twintig gastlessen in zeven verschillende instellingen voor hoger onderwijs, maar ook op dertien publieke evenementen in samenwerking met verschillende partners. We hebben meer dan 1396 deelnemers bereikt, van wie bijna 1000 studenten.

Belmundo

In het kader van het Gentse Belmundo-festival co-organiseerde CATAPA in 2018 weer verschillende evenementen in de maand maart: Cinema Belmundo, een mondiaal café, Conflict Kitchen en Ontbijt met een Rebel. Het jaarlijkse activiteitenfestival plaatst internationale solidariteit op de voorgrond, elk jaar rond een verschillend thema. In 2018 draaiden alle activiteiten rond 'Duurzame vrede'.

Symposium "Challenging the sustainability of the global ICT supply chain: from mining to procurement"

In het kader van de Make ICT Fair campagne organiseerde CATAPA in samenwerking met KU Leuven op 8 maart een symposium over hoe producenten, consumenten en publieke aankopers kunnen bijdragen aan een duurzamere aankoop van ICT-producten. Het symposium richtte zich tot overheidsaankopers, academici en middenveldorganisaties.

Bar Circular

Op 6 juni organiseerden we een heuse Bar Circular in Yugen Kombucha Bar. Via lezingen over mijnbouw, reparatie en recyclage konden geïnteresseerden erachter komen hoe elektronische apparaten opgebouwd zijn en hoe je ze zelf kan repareren. Doorlopend kon je er je gsm (laten) repareren in het Repair Café.

Training en vorming

Change makers traject

IOok in 2018 sloten Catapistas en nieuw geïn-teresseerden zich aan bij CATAPA's changema-kertraject om meer kennis, vaardigheden en ervaring op te doen om zo bij te dragen aan een positieve verandering rond mensenrechten, mi-lieu en duurzame ontwikkeling. Dit traject ging van start tijdens het Changemakersweekend (ons vroegere trainingsweekend) in oktober en eindigde met de Power Shift in juni 2018.

Changemakersweekend

Ook CATAPA's trainingsweekend onder-ging een naamsverandering. Vanaf nu zal deze tweedaagse door het leven gaan als Changemakersweekend. In 2018 draaide het weekend rond ICT: waar komt jouw smartphone vandaan? Wat is de link met mensenrechten-schendingen en milieuvernietiging ten gevol-ge van mijnbouw? En hoe kan je een positieve verandering nastreven en zelf aan de slag gaan? Deze vragen stonden centraal op vrijdagavond en zaterdag. Zondag werden de startblokken gelegd van de Black Friday-actie (zie verder).

Power Shift

Power Shift is een vijfdaagse training in Groot-Brittannië voor studenten en activisten die de macht van bedrijven en de elites willen ver-schuiven naar mensen die geloven dat een andere wereld ook mogelijk is. Deze week vol workshops over hoe je campagne kunt voeren en hoe we een verandering in het systeem kun-nen brengen, wordt georganiseerd door onze Make ICT Fair-partner People & Planet, en na-tuurlijk waren er ook Changemakers/Catapistas aanwezig. Een van hen begeleidde er de ICT Maze-workshop over de toeleveringsketen van ICT-producten.

Acties

Black Friday

Op vrijdag 23 november 2018, de commer-ciële hoogdag Black Friday, voerde CATAPA actie tegen blind consumentisme. Er namen twaalf activisten deel. Ze verzamelden in een drukke Gentse winkelstraat voor de be-kende elektronica- en boekenwinkel FNAC. Ze nodigden passanten en FNAC-klanten uit om even mee te doen aan een simpel, leer-rijk spel. Hun eis? Make ICT fair.

Publicaties

We publiceerden een handleiding genaamd Openbare aanbestedingen als tool voor duurza-me verandering in het kader van schendingen van sociale en milieurechten bij elektronica in het Nederlands en het Engels. Het is gericht aan publieke aankopers die het als leidraad kunnen gebruiken om de toeleveringsketen van het ICT-materiaal dat ze aankopen te verduurzamen.

Workshops & Infostand

Welgeteld twee nieuwe workshops werden het voorbije jaar ontwikkeld:

1) Plato o Plomo, een simulatieworkshop over de La Colosa-case in Colombia voor volwasse-nen over de sociale, ecologische en economi-sche consequenties en de belangen van de sta-keholders binnen de mijnbouwproblematiek in Latijns Amerika.

2) Make ICT Fair : Waar komt jouw smartpho-ne vandaan?, een workshop die leerlingen van de derde graad secundair onderwijs kritisch doet nadenken over de consumptie van ICT-toestellen, een overzicht biedt van mogelijke alternatieven en hen aanzet tot actie.

In verschillende middelbare scholen (on-der andere in het College OLV ten Doorn in Eeklo, het Heilig Hartcollege in Halle, het Heilig hartinstituut in Heverlee en de Sint-Jorisschool in Menen), hogescholen en univer-siteiten (onder andere in KU Leuven, Howest, Odisee) en op evenementen (Mine The Gap – Beursschouwburg) gaven Catapistas het afgelo-pen jaar workshops. Bovendien werd het Schat van Goudland-spel begeleid door Catapistas op de Kinderuniversiteit in Antwerpen en in het GOM te Meerdonk.

Ook waren we op verschillende evenementen aanwezig met onze infostand om mensen te in-formeren over onze werking en hen te sensibili-seren over de impact van mijnbouw.

De beweging

Net als elk jaar organiseerden we het zomerfeest en twee bewegingsweekends in 2018; het zomerkamp en het bewegingsweekend.

Zomerfeest (juni)

Een barbecue, Catapistas en muziek, meer is er niet nodig voor een geweldig zomerfeest. Gabriel verwelkomde ons opnieuw in zijn prachtige Brusselse tuin, en enkele onverwachte bezoekers maakten de gezellige avond helemaal af.

Zomerkamp (september)

Voor een weekend vormen Catapistas van over heel België het bruisende hart van Snellegem, in de tuin van Hannes fantastische ouders. Het doel was duidelijk: de koppen bij elkaar steken, samen werken aan grote projecten en elkaar wat beter leren kennen. Met een nieuwe missie en visie in volle ontwikkeling hadden we meer dan genoeg redenen om samen te zitten. We werkten rond fundraising, workshops, onze partnerwerking, Make ICT Fair en zoveel meer.

Bewegingsweekend

We zijn ondertussen vaste klant bij Den Beuk in Lokeren. Elk jaar in december verzamelen we een dertigtal Catapistas om het komende jaar voor te bereiden. In 2018 was het niet anders. Omringd door heerlijke geuren van het heerlijke eten van Kokkerellen, werd er hard gewerkt aan de toekomst van onze beweging. We spraken over het vernieuwen van onze missie en visie, het versterken van de partnerschappen, de interne én externe communicatie en het versterken van de beweging in het algemeen.

Om alle aanwezigen aan het denken te zetten over deze onderwerpen waren er enkele presentaties en brainstormsessies over het ontstaan van CATAPA, de partnerschappen van CATAPA, voorbije campagnes, strategieën en onze grote projecten Make ICT Fair, NEMO en Fair ICT Flanders.

En zoveel meer...

Onder andere de interne trainingen voor en door Catapistas, Nieuwjaarsreceptie (januari), CATAPA@NaFirBolg (juli), CATAPA@Tomorrowland (juli) en Music for Life op de Natuurpuntfuij (december).

Eigenaarsschap, soevereiniteit en duurzame partnerrelaties in Latijns-Amerika

We bevonden ons in 2018 in het tweede jaar van de algemene Zuidwerking en doelstellingen 2017-2021, een programma ondersteund door 11.11.11. Net als vorig jaar zet CATAPA verder in op capaciteitsopbouw en -versterking van de partners in Latijns-Amerika en de medewerkers. CATAPA streeft naar een betere bescherming van de rechten en eigenheid van lokale gemeenschappen in Ecuador, Bolivia, Peru en Colombia die het slachtoffer worden van de ecologische en sociale impact van (multi)nationale mijnbouwactiviteiten in hun regio. CATAPA wil de eis van lokale gemeenschappen – om te kunnen kiezen voor een eigen ontwikkelingsmodel – ondersteunen. CATAPA zet in op eigenaarschap van lokale gemeenschappen, soevereiniteit over grond en duurzame partnerrelaties.

Ook dit jaar hadden we de eer om met sterke lokale partners in Colombia, Peru en Bolivia samen te werken die enerzijds inzetten op betere toegang tot informatie over extractieve industrieën voor lokale gemeenschappen, en anderzijds economische alternatieven aanreiken aan de lokale gemeenschappen. Zo ging CATAPA ook steeds verder kijken naar de productie en handel in lokaal vervaardigde producten zoals bio-landbouw en lokale zeepvervaardigingsinitiatieven. Watermonitoring, wat meteen aansluit bij het onderhoud en behoud van de lokale

waterbronnen, nam ook een prominente plaats in bij alle partnerwerkingen. Ook werkte CATAPA aan een internationaal project, Defensoras, dat inzette op thema's als bescherming van mensenrechten van Women Human Rights Defenders binnen de extractieve industrieën in samenwerking met La Red Latinoamericana de Mujeres Defensoras de Derechos Ambientales y Sociales. In kader van dit project, nodigden we onder anderen de Ecuadoraanse gastpreekster Gloria Chichaiza van Acción Ecológica uit. Zij bracht getuigenissen over het project El Mirador. Dit resulteerde uiteindelijk in een nieuw partnerland voor CATAPA, Ecuador. Naast dit nieuwe partnerland, verwelkomden we ook een nieuwe partnerorganisatie, Instituto Chaikuni. Deze organisatie werkt rond de impact van olie-ontginning in de Peruaanse Amazone.

CATAPA had in 2018 vier Zuidmedewerkers, wat in de loop van het jaar evolueerde tot de aanspreektitel Global Engagement Catapa Officer (GECO). Zij gaan aan de slag in Latijns-Amerika ter ondersteuning van onze partnerorganisaties. Extra inzetten op het uitwisselen van opgedane kennis over bepaalde thema's en ervaringen tussen deze GECO's zorgde voor verdere ondersteuning van de GECO's enerzijds en de lokale partners anderzijds.

De vier concrete doelstellingen Zuidwerking 2017-2021 worden steeds in nauw overleg met de partnerorganisaties geformuleerd en uitgevoerd.

1. CATAPA informeert en sensibiliseert in het Globale Zuiden de partnerorganisaties en lokale gemeenschappen die bedreigd worden door mijnbouwactiviteiten, via wetenschappelijke en juridische ondersteuning.

2. CATAPA doet aan capaciteitsversterking van de partnerorganisaties om de rechten van de lokale gemeenschappen beter te beschermen en de burgerparticipatie te verhogen.

3. CATAPA stimuleert internationale en regionale uitwisseling van kennis en vaardigheden tussen de partnerorganisaties onderling, CATAPA, lokale, nationale en internationale organisaties, ngo's en universiteiten in de zoektocht naar alternatieven.

4. CATAPA brengt via de Zuidwerking de sociale en ecologische impact van grootschalige grondstofontginning alsook de lokaal verankerde alternatieven voor een duurzaam grondstoffenbeheer onder de internationale aandacht door actieve communicatie en lobbywerk en creëert zo internationale solidariteit.

CATAPA stapt met een stevige basis aan lokale partners 2019 in.

Peru

Context

In Peru heeft Catapa vooral een ondersteunende taak. Verschillende lokale organisaties en gemeenschappen worden er ondersteund via het werk van CATAPA's GEKO's (Global Engament CATAPA Officers) die er normaliter voor een periode van een jaar verblijven. Peru is een van de grootste mijnbouwlanden ter wereld. Naast verschillende ertsen (zink, zilver, goud, koper, lood ...) in de Andes wordt er ook gas en olie gewonnen in het Amazonewoud, en wordt er op een artisanale en erg vervuilende manier goud gewonnen in de rivieren, waarbij veel kwik in het milieu terecht komt. Dit extractivistische economisch model leidt tot sociale conflicten, mensenrechtenschendingen en wijdverbreide vervuiling.

In Peru wordt er voornamelijk in en rond de Andesstad Cajamarca gewerkt, via onze partner GRUFIDES. Dit jaar verbleven Saar Fivez en Liesbet Colson er om verschillende projecten tot een goed einde te brengen. Sinds 2018 hebben we er ook een nieuwe partner bij in het Amazonewoud in Iquitos, namelijk Instituto Chaikuni.

Nieuwe samenwerking: Instituto Chaikuni

Catapa is in 2018 een nieuwe samenwerking aangegaan met Instituto Chaikuni, sinds CATAPA een deel van de werking van de vzw Putumayo heeft overgenomen. Chaikuni werkt rond permacultuur, hoger onderwijs van inheemse jongeren in de stad Iquitos en inheemse rechten. Vooral het luik onderwijs is van belang voor het partnerschap. Hiermee willen we verder bouwen aan een sterkere, geëngageerde (inheemse) jeugd als alternatief voor het huidige economische model. Verder zullen verschillende ontginningsproblematieken in de Amazone-regio meer aandacht krijgen. Sinds oktober draagt een medewerkster van CATAPA bij tot de dagelijkse werking van Chaikuni. Ze heeft ze een sterke achtergrond in communicatie en audiovisuele technieken, waardoor we deze talenten ten volle willen benutten. Zo heeft ze reeds enkele korte filmpjes geproduceerd met de inheemse jongeren en zal ze een paar jongeren begeleiden bij het maken van een documentaire. Om naar uit te kijken in 2019!

Comités de vigilancia

De milieutoezichtcomités, of 'comités de vigilancia' werden reeds in 2015 opgestart, maar werden nadien op minder regelmatige basis georganiseerd. Dankzij de Koning Boudewijnstichting (Fonds Elisabeth en Amélie) konden we van september 2017 tot en met augustus 2018 de comités opnieuw ondersteunen. Onder leiding van GRUFIDES en CATAPA leren de leden van de comités de kwaliteit van het water te controleren: ze meten de pH-waarde, checken aan- en afwezigheid van zware metalen en leren meer over macro-invertebraten. Dat zijn kleine insecten die dienen als indicatoren voor de zuiverheid van het water. In 2015 werd een monitoringkit samengesteld en een brochure gemaakt. Reeds bestaande comités werden in 2018 geconsolideerd (Huanchupiquio, Celendín, Cajamarca en Magdalena) en nieuwe groepen werden gevormd (Bambamarca (Ahijadero), Huasmín, Cushunga en Chorobamba), aangezien de vraag

groot is vanuit de vele gemeenschappen die ongerust zijn over de kwaliteit van 'hun' water.

In 2018 zetten we volop in op het educatieve luik. Vele boerengemeenschappen zijn ongeletterd, waardoor de brochure te technisch is. Dankzij de goede samenwerking met de universiteit van Cajamarca, konden we de leden van de comités trainen in het herkennen van de verschillende macro-invertebraten. De insecten werden uitvergroot getekend en we maakten een eenvoudige sleutel die hen hielp bij het identificeren. Daarna volgden oefeningen met echte insecten onder de microscoop. Een zeer belangrijk luik dat we zelf toevoegden, was het aanmaken van een soort database. We namen verschillende stalen in het droge seizoen en het regenseizoen, enerzijds dicht bij de bron van de rivier en anderzijds na het dorp waar het comité gevestigd is. Die verschillende stalen werkten we zelf uit in het labo, waardoor we in augustus 2018 een beeld kregen van de toestand van de rivieren. Dit bleek broodnodig, want vele gemeenschappen vermoedden iets, maar hadden geen enkel bewijs. De resultaten gaten we in mooie, grote en overzichtelijke posters met gepersonaliseerde info voor elk comité.

Daarnaast werd er stevig gewerkt aan het legale deel van dit project. De bedoeling is dat de comités op termijn erkend worden, waardoor de informatie die zij verzamelen als echt bewijsmateriaal kan dienen. Dit kan cruciaal zijn wanneer de kwaliteit van het water verandert door externe factoren. Er vonden reeds tientallen gesprekken en vergaderingen met lokale en regionale overheden plaats en we hopen daardoor dat er in 2019 een doorbraak komt.

GRUFIDES zet in op een regionaal en nationaal netwerk van toezichtcomités. Een succesvolle trip naar Ayacucho in augustus zorgde voor een eerste, belangrijke toenadering. Het netwerk werd op die manier opgestart. In 2019 zal GRUFIDES verder zoeken naar partners en een agenda uitwerken.

Defensoras de la vida y la pacha mama

Deze groep vrouwen uit Cajamarca en omstreken ontstond voornamelijk tijdens de strijd tegen mijnbouwprojecten zoals Yanacocha. De felle dames staan steeds paraat om bondgenoten te ondersteunen. Zo vond een groot protest plaats in Chorobamba nadat een lek van de mijn Shahuindo meerdere plantages verwoestte. Ook tijdens de jaarlijkse vergadering aan de meren van de Conga (waar Yanacocha op jaagt ter uitbreiding van de mijn) waren de defensoras in groten getale aanwezig.

In 2017 werden de eerste stappen richting een alternatieve economie gezet. Dankzij een groot-schalig project onder leiding van ISF, kon dit in 2018 naar een niveau hoger worden getild. Hiervoor worden ook de milieutoezichtcomités ingeschakeld. Deze vaak arme en afgelegen boerengemeenschappen wonen in de natuur, waar nog vele geneeskrachtige planten voorkomen. Een professor plantkunde uit Lima bezocht twee comités (in Cushunga en Magdalena) om de planten te selecteren die de gemeenschappen moeten cultiveren. Deze planten worden dus gekweekt in de gemeenschappen zelf en worden dan opgekocht door de defensoras van Cajamarca, die ze omzetten in schoonheidsproducten. Zo kunnen we niet enkel voor de defensoras, maar ook voor de comités een nieuwe bron van inkomsten genereren.

Grootschalige mijnbouwprojecten

Hoewel Peru zou kunnen kiezen voor een ander economisch model (toerisme, landbouw ...) versoepelde de overheid in 2018 de wetten om grote mijnbouwbedrijven aan te trekken. Het ministerie van Energie spreekt over 49 mijnbouwprojecten die in constructiefase zitten, waarvan 6 in Cajamarca. GRUFIDES zegt echter dat het er veel meer zijn, want er is namelijk ook heel wat illegale mijnbouw. Het zijn allemaal openpitmijnen. De meeste mijnen extraheren goud, zilver en koper. Tegen 2021 wil Peru de koperindustrie met 30 % zien stijgen, waardoor ze nieuwe grote mijnen nodig hebben. Niet voor niets noemt men het noorden van Peru de koperen gordel, met mijnen zoals Galeno, La Granja en Michiquillay. In 2018 kwamen twee grote nieuwe mijnen erg in opspraak, namelijk Shahuindo en Michiquillay.

Shahuindo ligt in de vallei van Condebamba, 100 kilometer ten zuiden van Cajamarca, in de provincie Cuzco. Dit is een erg vruchtbare streek, met veel fruit- en groenteplantages en caviakwekerijen. Het Canadese bedrijf Tahoe Perú Shahuindo heeft een groot deel van deze vallei in handen en startte in 2018 met mijnbouwactiviteiten. Door het droogleggen van de vallei en enkele lekken, kwamen vele inwoners in opstand tegen het bedrijf. Dit zorgt voor grote spanning. Het bedrijf wil bijvoorbeeld een heel dorp herlokaliseren om er hun kantoren te bouwen. Het dorp antwoordde op deze plannen met juridische stappen, waarop het bedrijf in één nacht een hele avocadoplantage neerhaalde. Huizen worden gevandaliseerd, mais en cavia's worden gestolen ... Deze gespannen situatie zal in 2019 van dichtbij moeten worden opgevolgd.

Michiquillay is een kopermijn dicht bij Cajamarca. Voor de exploitatie van deze mijn organiseerde de overheid een openbare aanbesteding. De 'winnaar' hiervan is Southern Copper Corp. Helaas heeft Southern Copper Corp een lange geschiedenis van milieuvervuiling én het schenden van mensenrechten. Zo vervuilde het in de

jaren vijftig stukken van de kust en dumpte het 785 miljoen ton mijnafval (!) in de baai Tacneña. Hoewel we dachten dat de keuze voor Southern grote protesten zou uitlokken, bleef het erg stil in de regio. Blijkbaar pakt Southern het deze keer 'slimmer' aan en investeert het in sociale fondsen voor de boerengemeenschappen om zo de protesten uit te laten blijven.

Colombia

2018 was een jaar van transformatie voor Cajamarca. Van strijden tégen, ging de gemeenschap over in bouwen áán, aan een Cajamarca zonder extractivisme, aan een Cajamarca zonder seksisme, aan een Cajamarca zonder pesticiden, aan een autonoom en duurzaam dorp. Maar 2018 betekende ook paniek en onmacht over wat er in Bogotá beslist en bedacht werd over de hoofden en het protest van de lokale gemeenschappen heen. Toch betekende 2018 tevens de groei en versterking van de verschillende processen in Colombia die samenkomen in de Nationale Milieubeweging, van gezamenlijk acties ondernemen en elkaar steun bieden.

Cosajuca begon 2018 met een werkdag op het platteland uit solidariteit met de boeren en een week van filmvertoningen in de openlucht in verschillende buurten van Cajamarca. Januari was ook het begin van een reeks workshops met de boerinnen van Cajamarca, gericht op

de groep vrouwen die zich tijdens de Consulta Popular met hart en ziel hebben ingezet voor de verdediging van hun land en gemeenschap. Met het project **'De Waarheidscommissie', gefinancierd door de provincie Oost-Vlaanderen**, trekt COSAJUCA, in samenwerking met CATAPA, ook het platteland in om te gaan praten met de boeren over de sociale, economische en ecologische context waarin zij leven.

Februari was een maand van cultuur in Cajamarca voor de jongere bewoners. Vier dagen lang vond immers de Jornada en Defensa de la Madre Tierra plaats. Dit festival begon met een grote maaltijd in het park van Cajamarca, ging dan over in ecologische wandelingen op het platteland, workshops en theater en eindigde ten slotte in een groot concert van verschillende muziekgroepen op het dorpsplein. Deze maand kwam Cajamarca ook tussen in een sessie van de Inter-Amerikaanse Mensenrechtencommissie in Bogotá, een boerin sprak daar klaar en duidelijk over de strijd in Cajamarca. Ten slotte kwam deze maand ook een stagiaire toe in Cajamarca vanuit het postgraduaat duurzame ontwikkeling van de HoWest. Zij zal zich vier maanden bij COSAJUCA inzetten en zich toelagen op mensenrechtenschendingen.

In maart ging de tweede cyclus van **'Water als gemeengoed'** van start, een project - **gefinancierd door Stad Gent** - dat COSAJUCA en CATAPA samen uitvoeren in Cajamarca. De verschillende watercomités werden uitgenodigd

Van strijden tégen, ging de gemeenschap over in bouwen áán, aan een Cajamarca zonder extractivisme, aan een Cajamarca zonder seksisme, aan een Cajamarca zonder pesticiden, aan een autonoom en duurzaam dorp.

op het kantoor van COSAJUCA om ingeleid te worden in de activiteiten van het komende jaar. Maart was ook de maand van het jubileum van de overwinning van de Consulta Popular en zo werden verschillende activiteiten ter herdenking georganiseerd. Zo werd een actie van burgerlijke en spirituele ongehoorzaamheid uitgevoerd op de berg waar Anglogold Ashanit het La Colosa-project plande, onder leiding van verschillende inheemse medicijnmannen en -vrouwen. De ceremonie was gericht op de verdere bescherming van deze bergen tegen exploitatie en kwade bedoelingen.

Echt gevierd werd er dan op paaszondag 1 april met een Marcha Carnaval door de straten van Cajamarca en een concert van traditionele charangamuziek. Deze maand werd er ook geprotesteerd voor de trappen van het Grondwettelijk Hof in Bogotá tijdens de openbare hoorzitting van de rechtszaak over Cumaral, die de huidige situatie van de Consultas Populares (volksraadplegingen) voorgoed kan veranderen. Deze maand werd ook het Netwerk van Watercomités boven de doopvont gehouden, een netwerkstructuur waar partner COSAJUCA intensief mee samenwerkt.

In mei werd de derde samenkomst gehouden van de Nationale Milieubeweging, ditmaal duurde deze drie dagen en ging ze door in Puerto Boyacá. Later deze maand werd Cajamarca op een bijzondere manier beschermd door het bezoek van la abuela María, een inheemse vrouw uit het Amazonewoud van Colombia en een belangrijke spirituele autoriteit. Ook werd er een workshop gehouden rond duurzame en lokale voeding met de groenten, het fruit en de

kruiden die de vrouwen meebrachten uit hun eigen finca's.

Juni was uiteraard de maand van de negende Marcha Carnaval in Ibagué, één van de grootste jaarlijkse manifestaties die Colombia rijk is, georganiseerd door onze partner Comité Ambiental en Defensa de la Vida. Deze maand ging ook het project genaamd **'Organisatorische versterking van het milieunetwerk van Tolima', gefinancierd door stad Brugge**, van start. Het had als doel de organisatorische versterking van de comités, sensibilisering van de bevolking van Tolima rond milieuthema's, ruimtes voor participatie, vorming en debat scheppen en het organiseren van ontmoetingen tussen de comités om een zo sterk mogelijk milieunetwerk van Tolima te creëren. De milieucollecties werden in hun rol versterkt als zoekers naar vreedevolle oplossingen van de sociale en milieuconflicten die de extractieve projecten hebben veroorzaakt. Bovendien werd het netwerk op het terrein begeleid in de maanden juli en augustus. Dit gebeurde in de Noordelijke zone van Tolima in de gemeenten Líbano, Casabianca, Santa Isabel, Armero Guayabal, Mariquita, Anzoátegui, Venadillo en Palocabildo. In juni werd ook de oproep gelanceerd vanuit COSAJUCA naar de inwoners van Cajamarca om zich in te schrijven in het project dat lokale en duurzame economische initiatieven ondersteunt op technisch en financieel vlak. In juni eindigde de reeks van de workshops met de vrouwen en beslisten deze onderling hun eigen organisatiestructuur op te richten, de Alianza de Mujeres Campesinas de Cajamarca.

In juli werd nationaal een herdenking gehouden voor de overleden mensenrechtenverdedigers

in Colombia en ook Cajamarca neemt deel. Zo werd het dorpsplein in kaarsjes gehuld met de namen van de overleden sociale en milieuactivisten die tijdens de eerste helft van 2018 reeds om het leven kwamen.

In augustus vond de eerste Escuela Campesina (boerenschool) plaats. Dit is een reeks van zes zaterdagen waarbij in verschillende plattelandschoutjes een interactieve leerdag wordt gehouden rond verschillende relevante thema's voor de gemeenschap. Het doel is meer te weten te komen over sociale, ecologische en economische realiteiten in Cajamarca en om de activisten in Cajamarca nog verder te empoweren in thema's die gelinkt zijn aan de Consulta Popular en de verdediging van het territorium.

September is begonnen met de wissel van Zuidmedewerkers: Mattijs is terug huiswaarts gekeerd en Karlijn is haar tijd als CATAPA-vrijwilliger begonnen. Ook verbleef vanaf september Michelle, studente Conflict and Development, twee maanden in Cajamarca om onderzoek te voeren naar ecofeminisme bij de Alianza de Mujeres Campesinas de Cajamarca.

Oktober begon met de symbolische actie 'Corte capturado por corporaciones #DICTADURAMINEROENERGETICA', waarbij activisten van over heel Colombia op het

Bolívarplein in Bogotá in stilte protesteerden en symbolisch aantoonde dat het Hof wordt gestuurd door de economische belangen van multinationals. Desondanks sprak het Hof zich later deze maand uit over de Cumaral-case. In deze beslissing liet het Hof weten dat de Consultas Populares moeten worden beperkt en dat de gemeenschappen geen recht hebben om mijnbouw te verbieden in hun regio's omdat de staat de eigenaar is van de ondergrond. Deze beslissing leidde tot onzekerheid en paniek in Cajamarca en daarom werd er vanuit COSAJUCA hard gewerkt aan een communicatiestrategie. Die legt via WhatsApp en Facebook de gemeenschap van Cajamarca en anderen uit wat de beslissing van het Grondwettelijk Hof inhoudt en verzekert dat deze geen (juridische) impact zal hebben op de Consulta Popular van Cajamarca. In oktober gingen de duurzame productieve initiatieven van een twintigtal boerenfamilies van start en werden zij door COSAJUCA begeleid met workshops rond het opstarten van hun project. In oktober werd ook beslist dat er vanuit Cajamarca zelf een juridische actie zal worden ondernomen om op grond van de Consulta Popular de nietigverklaring te eisen van de overblijvende mijnconcessies in Cajamarca. Dit zal gebeuren met steun van de advocaten van Tierra Digna en AIDA.

In november vond voor het eerst de Encuentro

de Alternativas (ontmoeting der alternatieven) plaats in Cajamarca, een drie dagen durend evenement waarbij processen van over het hele land worden uitgenodigd om in uitwisseling en discussie te gaan en gezamenlijke strategieën te bedenken rond economische alternatieven voor het extractivisme. De Encuentro was een razend succes en liet vooral de eerste dag het potentieel van Cajamarca zien, met zicht op een toekomst zonder mijnbouw en met de transformatie naar een duurzame en rechtvaardige economie in Cajamarca. De speciale rapporteur voor mensenrechtenverdedigers van de Verenigde Naties kwam op evaluatiebezoek in Colombia en schoof aan tafel met Robinson van COSAJUCA en Renzo van het Comité Ambiental van Ibagué. Ze hebben indruk op hem nagelaten en Cajamarca wordt in zijn verslag als referentie aangehaald.

Met december liep 2018 ten einde. Een van de grote overwinningen van dit jaar is voor COSAJUCA de oprichting van de Alianza de Mujeres Campesinas de Cajamarca, waarmee ze er voor twee dagen op uittrekken naar Cundinamarca om daar een jaarplan op te stellen voor het komende jaar en samen uit te werken wat hun doelen en missie zijn. Ook het milieucomité van Cajamarca is een hele dag samengekomen om het voorbije jaar te analyseren en ideeën voor het nieuwe jaar samen te leggen. De laatste dagen van 2018 werden, zoals de traditie het wil, door COSAJUCA gebruikt voor de jaarlijkse Algemene Vergadering van het collectief. Vier dagen lang werd er geanalyseerd, geëvalueerd, bekritiseerd en geconstrueerd om zich te herinneren aan hun gemeenschappelijke doelen en dromen en zo weer een nieuw jaar van actie te kunnen beginnen.

In België

De complexe problematieken waar onze partnerorganisaties in Colombia mee kampen, maar ook de creatieve en effectieve strategieën die ze uit de kast halen, vinden ook in België weerklank. In het kader van het project rond democratisch waterbeheer in Cajamarca werd in maart bijvoorbeeld een artistiek sensibiliseringsmoment georganiseerd in de Brugse Poort. Ter hoogte van de Ooievaarsstraat 100 werd een grote muurschildering gemaakt die het universele belang van het water symboliseert, zowel in Colombia als in België. In de loop van deze werkdag werd een groep sympathisanten verzameld die geïnformeerd werden over de impact van dit Gentenaars-zonder-Grenzen-project, en die op een creatieve manier tot reflectie gestimuleerd werden over het belang van water en van internationale solidariteit.

Naar aanleiding van het sociale en ecologische rampscenario dat veroorzaakt werd door een technisch falen tijdens de constructie van de gigantische waterkrachtcentrale "Hidroituango", werden Gentenaars op straat betrokken bij het maken van een video. Deze video gaf zichtbaarheid aan de ramp, wees op Fortis' medeverantwoordelijkheid als investeerder in het project, en riep op tot (financiële) internationale solidariteit met de slachtoffers van de overstromingen. Nog tweemaal gingen we daarna de straat op. Begin oktober vond een directe solidariteitsactie plaats voor de Colombiaanse ambassade, afgestemd op de simultane symbolische actie die voor het Colombiaanse Grondwettelijk Hof in Bogotá gehouden werd door de Nationale

Milieubeweging. Enkele weken later vergezelden we een manifestatie voor de Europese Commissie om president Duque kritisch te onthalen. Hij was op dat moment op bezoek. Ook daar haalden we het kleurrijke 'Consultas para tener Voz'-spandoek boven. Tot tweemaal toe hadden we het genoegen Colombiaanse gasten te mogen ontvangen, gelegenheden die we maar al te graag aangrepen om steeds meer mensen op de hoogte te brengen van het onrecht in Colombia, en om onze actiemogelijkheden te analyseren en te activeren.

Naast een cinema-debat dat CATAPA samen met Amnesty International organiseerde rond het bezoek van een delegatie van Colombia's befaamde vredesgemeenschap van "San José de Apartado", kregen we ook bezoek van Renzo García, leider van onze partnerorganisatie Comité Ambiental en Defensa de la Vida uit Ibagué, met wie we een rondetafelgesprek organiseerden. Zowel doorwinterde Catapistas als nieuwere personen die bereid zijn om hun verontwaardiging om te zetten in constructieve acties, verzamelden rond Renzo, die ons een update bracht over het reilen en zeilen van de verzetsbeweging tegen de Colombiaanse mijnbouwdictatuur. De vruchtbare discussie die daarop volgde, mondde uit in een hele reeks voorstellen voor acties die we vanuit België kunnen ondernemen om de rechten van de rurale bevolking in Colombia te beschermen, en om genezing te brengen in de manieren waarop onze beide maatschappijen met elkaar verbonden zijn.

Bolivia

Context

De situatie rond het Poopómeer blijft problematisch. De mijnbouwoperaties van onder andere Glencore, Comibol en vele coöperatieven lozen hun mijnaafval in de rivieren die via de Desaguadero uitmonden in de meren Uru Uru en Poopó. Hierdoor komen de traditionele activiteiten (visvangst, veeteelt en landbouw) in het gedrang en zijn deze niet zonder moeilijkheden noch zonder gezondheidsgevaar. Ook milieumigratie blijft een groeiend probleem. Op zowel sociaal als cultureel vlak heeft dit een grote negatieve impact.

Halfweg het jaar 2018 was de exploitatie van de mijn Huanuni een schrijnend voorbeeld van hoe het niet moet. De 'afvalverwerking' gebeurt ook hier door middel van lozing zonder behandeling in de rivier. De mijn Huanuni is een staatsbedrijf, waardoor leidinggevend van dit bedrijf de verantwoordelijkheid van de reiniging naar de regering schuiven in plaats van zelf actie te ondernemen. Na jarenlange protestacties en het

doorzettingsvermogen van milieuorganisaties zoals Coridup werd de bouw van een opvangbekken beloofd om niet meer rechtstreeks in de rivier de Huanuni te moeten lozen. Deze sussen de belofte is bijna tien jaar later nog steeds niet in werking... Het protest duurt voort...

Projecten

Regenwater oogsten rondom het Poopómeer

Het project 'Regenwater oogsten rondom het Poopómeer, Oruro, Bolivia' was in 2018 aan zijn derde werkjaar toe. Het project, dat een alternatieve waterbron biedt aan gebieden verontreinigd door mijnbouwactiviteiten, wordt in Bolivia geïmplementeerd door CATAPA's partnerorganisaties CEPA en CORIDUP. De subsidies voor dit project komen onder andere van de Vlaamse overheid, de Stad Antwerpen en de provincie West-Vlaanderen. De opvolging van het project gebeurt door de medewerker(s) in Oruro. In het kader daarvan namen Sara en Ward de opvolging van het project over in 2018.

Na de installatie van een totaal van achttien tanks in het eerste en tweede werkjaar werden in 2018 maar liefst zeventien tanks geïnstalleerd voor de opvang van regenwater! Verder werden er ook reeds voorbereidingen getroffen voor de plaatsing van nog vier bijkomende regenwatertanks.

Naast deze installaties werd ook de kwaliteit van het drinkwater niet verwaarloosd. Naar aanleiding van wateranalyses die werden uitgevoerd in 2017, bleek dat vervuiling door zware metalen aanwezig was. Hiervoor werd een onderzoek opgestart om deze vervuiling op een zo goed en eenvoudig mogelijke manier om te keren. Er werden verschillende proefopstellingen gerealiseerd, waarbij steeds kleine veranderingen in het design van de installatie van de tank werden gedaan. Resultaten van dit onderzoek kunnen gemeten worden na de regenval begin 2019. Met deze resultaten kan het beste ontwerp geselecteerd worden en kunnen zo de reeds bestaande installaties aangepast worden om de gemeten vervuiling te minimaliseren. Tevens kan advies gegeven worden aan andere organisaties die regenwateropvang als een alternatief aanbieden.

In 2019 zal de nieuwe GECO, Pieter, verder gaan met de opvolging van het project. Hij is nu in Oruro en volgt van daaruit de zaken verder op. Succes, Pieter!

Arseenverwijdering uit het drinkwater rondom het Poopómeer

In 2018 ging de focus niet alleen naar de installatie van de tanks, maar ook naar de oorsprong van de vervuiling (hoofdzakelijk zware metalen als arseen) centraal. Daarom werd door Catapista Ward een nieuw eenjarig project opgestart rond het thema arseenverwijdering in drinkwater rond het Poopómeer. Dit project werd uitgevoerd in samenwerking met Boliviaanse partners UTO (Technische Universiteit van Oruro) en CEPA en met Belgische partners KU Leuven, Broederlijk delen en CATAPA.

Het project had als hoofddoel verschillende arseenverwijderingstechnieken in drinkwater te onderzoeken. Dit gebeurde in zeer nauwe samenwerking met verschillende thesisstudenten van de Technische Universiteit van Oruro (UTO). Arseenverwijderingstechnieken werden niet enkel beoordeeld op efficiëntie en doeltreffendheid, maar ook op financieel en sociaal

vlak. Dit is belangrijk om de toepassingsbarrière voor lokale gemeenschappen zo laag mogelijk te houden.

Dit project maakte ook de aanschaf van additionele analysetools mogelijk. Zo werd er dankzij het project een kit aangekocht voor de analyse van kwik, lood en cadmium, en ook een nieuwe kit die het detecteren van kleinere hoeveelheden arseen mogelijk maakt. Via deze kits kan ook in 2019 de focus op vervuiling door zware metalen worden voortgezet.

Thesisonderzoek Ugent

- Louise Vercruysse deed onderzoek naar de situatie van de Uru's van het Poopómeer die lijden onder grote milieu-impact (in samenwerking met CEPA).
- Het onderzoek van Hanne De Winter bestudeerde de communicatie rond mijnbouwprojecten en het vermelden en behandelen van rechten (inheemse, milieugerelateerde, mensgerelateerde, burgergerelateerde rechten, etc.) in de media.
- Hanne De Ryck onderzocht de impact van mijnbouwvervuiling op de gezondheid van lokale gemeenschappen. Hiervoor werkte ze samen met verschillende lokale gezondheidscentra en CEPA.

Evenementen

- Thesis@Bolivia
- Fototentoonstelling en presentatie door Silke Ronsse in Zwevegem (West-Vlaanderen)
- Debat en fototentoonstelling in Antwerpen: "Rural development in Bolivia & what after the elections of 2019?"

Ecuador (nieuw!)

Context

Het idee voor de oprichting van een nieuwe werkgroep binnen CATAPA ontstond begin vorig jaar. Tijdens onze Open Min(e)d-week ontvingen we toen als gastspreker onder anderen Gloria Chicaiza van Acción Ecológica. Dit recente bezoek vormde het startpunt voor een nauwere samenwerking tussen CATAPA en Acción Ecológica. Acción Ecológica is een van de belangrijkste milieuorganisaties in Ecuador. De organisatie is actief rond tal van onderwerpen, waaronder oliewinning, exploratie en transport, bescherming van het Amazonewoud, voedselsoevereiniteit en biobrandstoffen. Er wordt gestreefd naar sociale en ecologische rechtvaardigheid via de principes van buen vivir en ecologie.

Focus van de werkgroep

De werkgroep zal zich in samenwerking met Acción Ecológica focussen op de strijd tegen het mijnbouwproject El Mirador. Het project El Mirador is een kopermijn gelegen in Zamora Chinchipe, een provincie in het zuiden van Ecuador, in het district Tundayme (kanton El Pangui). El Pangui maakt deel uit van de Cordillera del Cóndor, een bergketen in het oosten van de Andes die beschouwd wordt als een van de gebieden met de grootste biodiversiteit in Zuid-Amerika. Het mijnbouwproject vormt een bedreiging voor het milieu en de rechten van de lokale gemeenschappen die rond de mijn gevestigd zijn.

Plannen voor 2019

Om de nieuwe samenwerking tussen CATAPA en Acción Ecológica te ondersteunen werd er in december 2018 een vacature uitgeschreven voor een nieuwe zuidmedewerker in Ecuador. Deze zuidmedewerker zal in de lente van 2019 uitgestuurd worden.

CATAPA in de (digitale) media

Het belang van digitale en sociale media, in informatieverstrekking en middenveld creëren, kan vandaag de dag niet meer over het hoofd gezien worden. In dit hoofdstuk worden kort enkele digitale media toegelicht waarvan CATAPA gebruik maakt.

Online communicatie

Facebook

Op het einde van 2018 telt de Facebookpagina van CATAPA 3566 vind-ik-leuks. Dit is een toename van 663 likes ten opzichte van het einde van 2017.

Twitter

Het Twitteraccount van CATAPA heet

@CATAPA_Belgica

Eind 2018 telt het Twitteraccount van CATAPA 830 volgers. Dit zijn er 104 meer dan een jaar voordien.

Instagram

Sinds 2018 is CATAPA ook actief op Instagram. Het Instagramaccount van CATAPA heet @catapa_vzw

Eind 2018 telt het Instagramaccount van CATAPA 177 volgers en in totaal 452 vind-ik-leuks op 19 posts.

Website

Dit is de link naar onze website: www.catapa.be

Onze site is een goed uitgebouwde bron van informatie. Je vindt er een rijk scala aan informatie terug: over ons, over mijnbouw, over onze verschillende cases, over onze vrijwilligers, over onze partners, etc. Eind 2018 had onze website 52.219 bezoekers. Dit is een toename van 5374 bezoekers ten opzichte van het einde van het vorige jaar

Bovendien vind je op de website van Generatie Transitie een expertendatabase en een digitale bibliotheek: <http://www.generatietransitie.be>

Nieuwsbrief

Iedere maand stuurt CATAPA een nieuwsbrief naar een brede groep van ontvangers, dus er zijn in totaal twaalf nieuwsbrieven uitgestuurd in 2018. Eind 2018 kregen 1920 sympathisanten de nieuwsbrief in hun mailbox, een stijging van 196 personen tegenover de 1724 ontvangers begin 2018. Met een gemiddelde openingsrate van 22,9 % scoort de CATAPA-nieuwsbrief beter dan het gemiddelde bij gelijkaardige organisaties, dat op 19,8 % ligt.

Pers

In 2018 is CATAPA meerdere keren in de (online)pers gekomen, onder andere bij de volgende gelegenheden:

Op 3 maart werden Catapistas Inge van der Speck en Jonathan Janssens geïnterviewd door Radio Centraal over de gastsprekers uit Ecuador, Bolivia en Colombia die hier toen waren voor Open Min(e)d, onze internationale sprekerstour die in het jaar 2018 over duurzame ICT, vrouwenrechten en mijnbouw in Latijns-Amerika ging. Drie dagen later, op 6 maart, werd een van deze sprekers, de Ecuadoraanse activiste Gloria Chicaza van onze partnerorganisatie Acción Ecológica, geïnterviewd door de overkoepelende organisatie 11.11.11.

Er verschenen in 2018 zeven artikels op de website van MO*, geschreven door Catapistas Silke Ronsse, Maxime Degroote, Mattijs van den Bussche, Louise Lammers, Jonathan Janssens, Liesbet Colson en Saar Fivez. Dit waren artikels

over de mijnbouwproblematiek in Bolivia, Peru en Colombia en over de impact van ICT-consumptie in het kader van onze huidige campagne Make ICT Fair.

Ook verschenen er drie artikels op de nieuwswebsite De Wereld Morgen. Dit waren artikels over het verband tussen mijnbouw en onze smartphone of laptop in het kader van Make ICT Fair, over ons Changemakertraject en over onze internationale speakerstour Open Min(e)d.

CATAPA heeft afgelopen jaar weer veel bereikt. Er staat CATAPA in het nieuwe jaar veel te doen, maar we beginnen hieraan met veel energie en enthousiasme. ¡La lucha sigue!

Netwerk

CATAPA gaat samenwerkingen aan met organisaties en instanties binnen de milieubeweging en de noord-zuidsector, maar ook met overheden, academische wereld en bedrijven. Via dit netwerk wil CATAPA de algemene problematiek van extractieve industrieën aanklagen en alternatieven ontwikkelen.

CATAPA is lid van 11.11.11., Bond Beter Leefmilieu, Ngo-federatie, STANZ (Stedelijke Adviesraad voor Noord-Zuid van stad Gent), Yes to Life, No to Mining, Platform Europa Peru,

CBC, Red EU-LAT en London Mining Network en werkt actief samen met universiteiten en hogescholen voor onderzoek, stages en sensibiliserende activiteiten. Met name met de hogeronderwijsinstellingen in Gent, Leuven, Antwerpen en Brussel zijn er nauwe relaties opgebouwd. Via de verscheidene netwerken en koepelverenigingen waar CATAPA onderdeel van is, blijven we aandacht hebben voor potentiële synergieën en partnerschappen.

Subsidies

The contents of this publication are the sole responsibility of CATAPA and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

Partners in België

Internationale Partners

Colombia

Peru

Bolivia

Ecuador

Griekeland

Spanje

